

KİTAP TANITIMI

Orta Asya Türk tarihinden sonraki dönem olan Anadolu Türk tarihinin başlangıcını bazı tarihçiler 1040 yılında yapılan Dandanakan Savaşı ile, bazı tarihçiler ise 1071 yılında yapılan Malazgirt Zaferi ile başlatmışlardır. Başlangıcı hangi tarih olursa olsun şu anda sahip olduğumuz Türkiye Cumhuriyeti Devleti Anadolu Türk tarihinin devamıdır. Elbette ki kuruluş sürecinden günümüze kadar geçen süreçte tarihimizde birtakım farklı yönetim biçimleri olmuştur. Yönetimde yapılan bu değişiklikler sonucunda Selçuklu Devleti, Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti adlarındaki devletlerin ayrı ayrı tarihleri olan birer Türk devlet kabul etmek tarihi bilmemenin bir sonucudur.

Tarihimizi doğru öğrenmenin tek yolu ülkemizin yetiştirdiği (doğum sırasına göre) Prof. Dr. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Prof. Dr. Mükrimin Halil Yinanç, Prof. Dr. Ömer Lütfi Barkan, Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu, Prof. Dr. Osman Turan, Prof. Dr. Mehmet Altay Köymen, Prof. Dr. Halil İnalcık, Prof. Dr. Faruk Sümer, Prof. Dr. İsmail E. Erünsal, Prof. Dr. İlter Ortaylı gibi ve bağışlanmam dileğiyle isimlerini burada zikredemediğim daha çok sayıdaki değerli ilim adamlarımızın emek vererek, alın teri dökerek ecdadımız hakkında hazırladıkları tarihî eserleri okumak ve anlamaktır.

Dolayısıyla tanıtımını yapacağımız eser Osmanlı Devleti hakkındaki ön yargıları yanlış inanç ve düşünceleri ortadan kaldırmaya matuftur. Adından da anlaşılacağı üzere eserin muhtevası 20 milyon km alanı kapsayan, çok çeşitli dinlere ve ırklara mensup milletleri 600 yıl dostça ve kardeşçe bir arada tutan ve adilane bir şekilde yöneten Türk tarihinin Osmanlılar döneminin kültür hayatını anlatmaktadır.

Tarih derinlemesine incelendiği ve doğru olarak yorumlandığı zaman insanlar ruh ve gizli dünyalarında ürettikleri ve dış dünyaya yansıttıkları yönetim anlayışlarını, dini inançlarını, enformasyon sistemlerini, sosyal ve kültürel yapılarını, mimarisini, edebiyatını, musikisini ve diğer güzel sanat kollarında ürettiği eserleri kitaplar başta olmak üzere diğer yazılı kayıtlarda görmek mümkündür, yeter ki okunsun. Dolayısıyla yazılı eserler; tarihin hafızası olmanın yanında insanlar arasında oluşan sosyal ilişkiler ağını

ipek kozası gibi kendisini ve ötekisini bir arada tutan ve ülke topraklarının bütününde yaşayan insanlar arasındaki aidiyet duygusunu geliştiren ve canlı tutan önemli ve vaz geçilmez unsurlardır.

İşte Türk insanı olarak tarihimizi doğru anlamamıza yardımcı olacak bu kadar önemli haiz olan *Osmanlılarda Kitap Ticareti, Sahaflar ve Kitapçılar* adlı eser, değerli ilim adamımız Prof. Dr. İsmail E. Erünsal uzun yıllar emek vererek ve sayısını bilemediğimiz sayıda arşiv belgelerinden yararlanarak hazırlamıştır. Dolayısıyla her evde bulunması ve okunması gereken çok değerli bir eserdir.

Kitabın muhtevası, içindekiler bölümünde şu başlıklar altında verilmiştir:

Grafikler.....	9
Listeler.....	10
Tablolar.....	11
Kısaltmalar.....	13
İthaf ve Teşekkür.....	15
Ön Söz.....	21
İkinci Baskıya Ön Söz.....	35
Giriş: Orta Çağ İslam Dünyasının Kitap Üreticileri ve Satıcıları: Verrâklar.....	39
Tarihî Gelişim: İstanbul'da ve İmparatorluğun	
Diğer Bölgelerinde Kitap Ticareti ve Sahaflar.....	81
<i>Bursa Sahafları.....</i>	<i>82</i>
<i>Edirne Sahafları.....</i>	<i>94</i>
<i>İstanbul Sahafları.....</i>	<i>101</i>
<i>İstanbul'da Gayrimüslim Matbaacılar, Kitap Satıcıları.....</i>	<i>117</i>
<i>Yabancılara Kitap Satışı ve Bu Konuda Getirilen Sınırlamalar/Yasaklar.....</i>	<i>126</i>
<i>Diğer şehirlerdeki Sahaflar ve Kitap Ticareti.....</i>	<i>139</i>
Sahaflık Mesleğinde Büyük Değişim: Sahaftan Kitapçıya.....	151
<i>Sahaf Matbaacılar, Sahaf Kitapçılar.....</i>	<i>151</i>
Sahaflar Çarşısı, Sahaf Dükkânları ve Sahaflar.....	171
<i>Sahaflar Çarşısı ve Sahaf Dükkânları.....</i>	<i>171</i>
<i>Sahaflık Mesleği ve Sahaflar.....</i>	<i>187</i>
<i>Hayırsever Sahaflar.....</i>	<i>208</i>
<i>Sahafların İlim ve Kültür Hayatına Katkıları.....</i>	<i>211</i>
<i>Sahafların Müşterileri.....</i>	<i>222</i>
Sahaf Dükkânlarındaki Kitaplar.....	227
Kitap Fiyatları.....	259
Sahafların Faaliyetleriyle İlgili Düzenlemeler.....	305
Sahafların Teşkilatı.....	313
<i>Sahaflar Şeyhi.....</i>	<i>314</i>
<i>Sahaflar Kethüdası.....</i>	<i>322</i>
<i>Sahaf Tellalları.....</i>	<i>329</i>
Sahafların Ekonomik Durumları.....	337
<i>Sahaf Gediği.....</i>	<i>385</i>
Sahaflara Gelen Kitaplar: Nereden, Kimlerden?.....	408
<i>Sahafların Kitap Temininde Sarayın Rolü, Saray'daki Kitap Müzayedeleri.....</i>	<i>408</i>
<i>Muhallefatlardan Çıkan Kitapların Müzayedeleri.....</i>	<i>414</i>

<i>Muhallefat Listeleri veya Tereke Kayıtları</i>	426
<i>İslam Dünyasının Eski Kültür Merkezlerinden Gelen Kitaplar</i>	441
<i>Kitap Üretimine Katkıda Bulunanlar: Müstensihler, Hattatlar, Mücellitler</i>	443
<i>Müstensihler ve Hattatlar</i>	443
<i>Mücellitler</i>	452
<i>Kadı Sicillerine Göre Kitap Te'lif ve İstinsahında Kullanılan Yazı Malzemeleri ve Aletler</i>	456
<i>Kâğıt</i>	456
<i>Kâğıt Fiyatları</i>	473
<i>Mühre, Kâğıt Makası/Mikras/Makas</i>	483-484
<i>Mürekkep, Hokka</i>	484-494
<i>Rıh, Rığ/Rik ve Rikdân, Kumkuma</i>	494-497
<i>Kalem, Kalemtraş, Makta</i>	489-505
Yangınlar ve Kitaplar	514
Sonuç: 521 / Bibliyografya: 529 / Tablolar: 559 / Belgeler: 669 / Dizin: 761	

Timaş Yayınları tarafından yayımlanan ve 790 sayfa olan bu önemli eserin muhtevası hakkında ise kitabın arka kapağında şu açıklamalar yapılmıştır:

“Kitap kültürü konusunda ülkemizin yetiştirdiği en önemli isimlerden İsmail E. Erünsal’ın yıllar süren yoğun bir kütüphane ve arşiv mesaisinin ürünü olan bu çalışma, Osmanlı İmparatorluğu’nda kitap ticareti ile geçimlerini sağlayan meslek erbabını konu edinmiştir. Osmanlı kültür hayatında sahafların önemli bir payı olmasına rağmen bugüne kadar sahaflara dair monografik bir çalışma yapılmamıştır. Dolayısıyla da sahaflığın ve kitap ticaretinin tarihî gelişimi, kitap kültürünün oluşmasındaki rolü ve bu kültürün yaygınlaşmasındaki önemi yeterince aydınlatılmamıştır. Elinizdeki eser Osmanlı İmparatorluğu’nda sahafların kimlikleri, nitelikleri, sosyal statüleri, bir meslek örgütü olarak sahaf loncasının yapısı ile kitap ticaretinin nasıl yürütüldüğü, kitapların isimleri, maddi değerleri, nerelerden ve nasıl temin edileceği gibi konular ele alınmıştır.

Sahaflık mesleği XIX. asırda büyük bir değişime uğramış, geleneksel sahafların çoğu yerini sahaf/matbaacıya ve sahaf/kitapçıya bırakmıştır. Her ne kadar bu asırda geleneksel sahaflar, sayıları azalarak varlığını sürdürmüşse de kitap ticaretine artık matbaacı ve kitapçı sahaflar hâkim olmaya başlamıştır. Elinizdeki kitabın Osmanlılarda Sahaflık ve Sahaflar isimli daha önceki baskılarında ele alınan bu meseleler kaynakların yeniden değerlendirilmesi ve yeni araştırmalar neticesinde ilave edilen bölümlerle geliştirilmiş, bu durum ise eserin muhtevasını yansıtan yeni bir isimlendirmeye muhtaç olduğunu göstermiştir. Bu nedenle Osmanlılarda Kitap Ticareti: Sahaflar ve Kitapçılar ismiyle yeni bir edisyon olarak okurlara sunulan bu eserin, daha önceki baskılarda olduğu gibi orijinal tespit ve bulgularıyla alandaki yeni çalışmalara rehberlik edeceği ve Osmanlı kitap tarihi çalışmalarında kült bir eser olarak yer edineceği şüphesizdir. Sizleri Osmanlı’da kullanılan kâğıt türlerinden mürekkep terkiplerine, kitap fiyatlarından sahaf/kitapçı kültürüne kadar pek çok konuyu keyifle okuyacağınız bir belgesel...”dir.